सदा सर्वदा उज्वल भविष्यको कामना गर्दछु।

"श्रोत् तागेरा निङ्वाफूमाङ् सेवारो"

THE KIRATE LETTER

किराँत–वर्णमाला

लेखक :

विश्वास दीप तिगेला

प्रकाशक :

किराँत धर्म तथा साहित्य उत्थान संघ

उप शाखा समिति छथर हात्तिखर्क

धनकुटा

मूल्य

उद्देश्य :-

किराँतीहरु तथा किराँत धर्मको पहिचानको निम्ति ये THE KIRATE LETTER ([illegible] किराँत वर्णमाला प्रस्तुत छ।

यसमा केन्द्रिय चुम्लुङले धरानमा सचालन गरेको लिम्बु भाषा लिपी सम्बन्धि गोष्ठि एंव प्रशिक्षण तालिम द्धारा संशोधित अक्षर सरतो शुद्धशुद्धि र संक्षेपीकरण गरिएको छ। यो संशोधित अक्षरको पहिलो प्रस्तुती पनि हो। यसर्थ यसले किराँत वर्णमाला-को खाँचो पूरा गर्नै, सस्तो र व्यापकता प्रचार हुने, परन्तु जाति, धर्म, भाषा, लिपी प्रेमी बन्धुहरुलाई केही सहयोग प्रदान गर्नु नै यसको उद्देश्य हो।

अन्तमा, किराँत-शिरीजंगा-लिपी प्रशिक्षक तथा प्र. अ. शिक्षक श्री शिवकुमार तिगेलालाई सहयोग बापत धन्यबाद दिन चाहान्छु।

सम्भाव भए स्वीकार्य।
तियाहा !!!

(विश्वास दीप तिगेला)
छथर हात्तिखर्क-२
धनकुटा।

- ५५० प्रति -
२०५१।५।१।-

(स्वर वर्ण) :-

(अ)	(उ)	(ओ)
(आ)	(ए)	(औ)
(इ)	(ऐ)	(अः)

(स्वर, व्यजन वर्णका मात्राहरु) :-

(ा) आम्मा	(े) एत्तु	(ौ) तु
(ि) इक्सु	(ै) ऐनु	(ः) पे
(ु) अप्सु	(ो) तुमो	

(व्यजनवर्ण) :-

(क)	(ग)	(ज)	(थ)
(क)	(च)	(न)	(द)
(ख)	(छ)	(त)	(ध)

ᤐ(प) ᤓ(भ) ᤖ(र) ᤛ(स)

ᤑ(फ) ᤔ(म) ᤗ(ल) ᤜ(ह)

ᤒ(ब) ᤕ(य) ᤘ(व) ᤙ(श)

ᤅ(ङ)

* अनुपयोगि (हटाइएको) तथा लिम्बु भाषामा प्रयोग नहुने, केहि राइ भाषामा प्रयोग हुने वर्ण हरु :-

(क)

ᤙ(श) (ट) (ड) ᤞ(त्र)

(क्ष) (ठ) (ण) ᤝ(ज्ञ)

(अ) (ढ) ᤚ(ष)

* अनुपयोगि व्यञ्जन बाहुस्वरीहरु: ( ) (की)

( ) (कू)

( ) (कं)

[illegible] (बाह्रखरी) :-

ᤁ (क) ᤁᤡ (कि) ᤁᤣ (के)

ᤁᤠ (का) ᤁᤢ (कु) ᤁᤤ (कै)

[यस प्रकारले नै क्रमश अरु वर्णहरुको पनि]

[illegible] (आधा) संयुक्ताक्षरहरु :-

किरात-शिरीजंगा - लिपीमा जम्मा आठ वटा आधा अक्षरहरु पाइएको छ :-

— आधा क (क्) प्रयोग - [illegible] / [illegible]

— ,, 'ङ' (ं) ,, - [illegible] / [illegible]

— ,, 'न' (न्) ,, - [illegible] / [illegible]

— ,, 'त' (त्) ,, - [illegible] / [illegible]

— ,, 'प' (प्) ,, - [illegible] / [illegible]

— ५ आधा 'म' (म) प्रयोग ZᵠωZ/Z

— ` " 'र' (-) " Z्य/Z

— ᑌ " 'ल' (ल) " Zᑌल/Zल

* शब्दको बीचमा भए संयुक्ताक्षर र अन्त्यमा भए सई दिई संयुक्ताक्षर बनाउनु शुद्ध हुन्छ। जस्तो:- गाZ/गाZ

[illegible]-गाZ (एकतुमशाक):-

— एकतुम "य"

— एकतुम "र"

— एकतुम "व"

* यो एकतुमशाक किरात - शिरजंगा - अक्षरको मौलिक विशेषता हो। यसको प्रयोग यो तिनै एकतुम आउनु भन्दा अगाडीको वर्णको

आधा मात्रा उच्चारण गरिन्छ। जस्तो :

एक्तुम "य" (ᤩ) प्रयोग ᤁᤩᤠ (क्या)

एक्तुम "र" (ᤪ) " ᤁᤪᤠ (क्रा)

एक्तुम "व" (ᤫ) " ᤁᤫᤠ (क्वा)

(ध्वनिक चिन्ह) :-

(1) ᤹ (मुक्फ्रेःङ्)

(᤺) (केम्भ्रेःङ्)

(᤻) (सइ)

* अब मुक्फ्रेःङ् चिन्हको प्रयोग गरिन्छ। चिन्हको अघिल्लो वर्णलाई केही झट्का दि[ई] उच्चारण गर्नुपर्छ। जस्तो :-

(1) (खेन्छि) = तिमी दुई।

* केम्ब्रेङको उच्चारण साधारणतय त्यसै नै हुन्छ। जस्तो :- उदाहरण

(— ") [illegible] (कुङमा) = चोक्नु।

* सइलो जगभग संयुक्ताक्षरको प्रतिकाम गर्छ। जस्तो :- उदाहरण

(‗) 3ZG (याम्वक) = काम।

3Z W9 (विराम चिन्ह) :-

(·) 73Z (चुकतक्) = अल्प विराम।

(:) 05Z (फ्रेङ्दक्) = अर्ध विराम।

(।।) 3Z (तक्) = विराम चिन्ह।

(v̇) 59G (सेन्दोवे) = प्रश्न चिन्ह।

(!) (ओक्सीवा) = विस्मयादिक बोधक चिन्ह

(' ,) [illegible] (पाघेङ) = उद्धारण चि[illegible]

(—) [illegible] (लोबा) = निर्देशक चिन्ह

(=) [illegible] (याक्ला) = वियोजक चिन्ह

( ) [illegible] (लाघेङ) = सानो ब्राकेट

{ } [illegible] (लीघेङ) = मझौला ब्राकेट

[ ] [illegible] (चिघेङ) = ठूलो ब्राकेट

[illegible] — [illegible] (दिनको नाम):-

[illegible] (तेनेवा) = आइतवार

[illegible] (फोराबा) = क्रमशः

[illegible] (मिकहाँवा)

[illegible] (खेक्सुडवा)

[illegible] (कुरुपा)

[illegible] (कुसुम्पा)

[illegible] (सेन्धेङ[illegible]) = शनिवार

[illegible] — [illegible] (महिनाको नाम):-

क्रमशः →

ᤁᤨᤰᤑᤧᤰᤁᤫᤠ (कोक्फेःक्वा) = माघ (नंव वर्ष)

ᤛᤠᤵᤑᤧᤰᤁᤫᤠ (साप्फेक्वा) = फागुन

ᤆᤧᤖᤧᤱᤏᤠᤶ (चेरेङ नाम) = चैत

ᤌᤧᤖᤧᤱᤏᤠᤶ (थेरेङ नाम) = बैसाख

ᤁᤠᤶᤔᤧᤵᤐᤠ (काम्मेप्पा) = जेठ

ᤌᤰᤔᤧᤵᤐᤠ (थकमेप्पा) - असाढ

ᤛᤡᤛᤧᤰᤐᤠ (सिसेक्पा) - साउन

ᤌᤧᤛᤧᤰᤐᤠ (थेसेक्पा) = भदौ

ᤛᤡᤛᤧᤰᤖᤨ (सिसेक्रो) - असोज

ᤌᤧᤛᤧᤰᤖᤨ (थेसेक्रो) = कार्तिक

ᤛᤧᤴᤎᤧᤱᤗᤠ (सेन्धेङ्ला) = मंसिर

ᤛᤡᤛᤧᤰᤗᤠ (सिसेक्ला) = पुस

[illegible] (गणित) :-

0 होप   X लिसी   V येत्छी   ω∧ थिबोङ ने

ω थिक   Ϭ ङासो   ᘓ फाङ्सी   ωS थिबोङ

∧ नेत्छि   ϕ तुक्सी   ω0 थिबोङ   ωX थिबोङ लि

S सुम्सि   8 नुसि   ωω थिबोङ थिक (क्रमश १०० सम

[illegible] (गणितीय चिन्ह) :-

(+) [illegible] (सुम) = जोड़

(-) [illegible] (खक्) = घटाउ

(*) [illegible] (नोघ्रोङ्) = गुणन

(÷) [illegible] (हाँ) = भाग

अभ्यास :-

[illegible]

विश्वास दीप तिगेला

हात्तिखर्क २/५३, धनकुटा